



Arie Molenkamp
is organisatieadviseur,
auteur en trainer.
Initiator van internal
auditing in Nederland

Gemiste kans

Controllers mogen wel wat meer dapperheid tonen,' betoogde Mathieu Weggeman in 2005. De controller zou zijn vakmanschap in dienst moeten stellen van de onderneming om de verame-rikaanse invloed van financial professionals te keren. Dus meer kwalitatieve parameters en het voorop stellen van innovatie en lange termijn doelen. Ook Swagerman bepleit al in 2003 dat de controller een gewetensfunctie moet vervullen als bewaker van de bedrijfseconomische integriteit.

Hoewel Weggeman en Swagerman door de financiële- en de accountancy-crisis in het gelijk zijn gesteld, hebben controllers de boodschap nog niet begrepen. Ten slotte moest de AFM de Big 4 in 2013 dwingen om gesloten adviescontracten terug te draaien. Juist de controller had deze contracten moeten voorkomen, verwijzend naar de geest van de nieuwe accountancywet. De constatering van De Waal (2014) dat de 'ontwikkeling van het beroep controller zes jaar heeft stil gestaan', ondersteunt ook de opvatting dat er geen vaart zit in de groei van de controller naar het moreel en bedrijfseconomisch kompas van de onderneming.

Controlleropleidingen hervormen wel degelijk

De bedrijfseconomische curricula van academische en professionele masters zijn de laatste jaren verrijkt met modules over strategievorming, ethiek en sociaal-communicatieve vaardigheden. In sommige opleidingen is het ontwikkelen van leiderschap een cruciale competentie; het stelt de controller in staat mede de strategie van de organisatie te bepalen. In zijn lectorale rede wijst De Graaf (2014) erop dat juist professionals dienen te handelen volgens ethische gedragscodes en te zorgen dat maatschappelijke waarden een plek krijgen in hun dagelijks functioneren.

Aan de opleiders ligt het niet.

Het accountantsdebat; de controller als grote afwezige

De maatschappij eist dat de certificerend accountant tot hervormingen overgaat en handelt naar de belangen van het maatschappelijk verkeer. In dat scherpe debat behoort de controller, in het belang van de onderneming, een eigen positie in te nemen. Door opleiding, achtergrond en positie is de controller verplicht en gelegitimeerd om de discussie tussen de extern accountant, als maatschappelijke toezichhouder, en het ondernemingsbestuur te ondersteunen en richting te geven.

Maar waarom participeren controllersorganisaties dan niet in het accountantsdebat?

Het dilemma van de beroepsorganisatie voor registercontrollers

De beroepsorganisatie van registercontrollers (VRC) neemt binnen het controllerscollectief een aparte positie in. Men kent leden die zowel de titel van registercontroller (RC) als die van accountant (RA) dragen. Deze accountant in business is tevens lid van de NBA, de organisatie van certificerende accountants die hoort te staan voor de belangen van het maatschappelijk verkeer. Een ambigue situatie die bij betrokkenen kan leiden tot dubbelzinnig en calculerend gedrag. Dit dienen van twee heren verhindert eenduidige standpuntbepaling en externe profilering.

Een oplossing van dit dilemma is voorhanden: betrokkenen laten hun inschrijving in het NBA-register doorhalen. Een moeizaam verworven erkenning wordt dan los gelaten ten faveure van professioneel kunnen handelen en duidelijke stellingname naar stakeholders.

Het bestuur van de VRC lijkt haar accountants in business evenwel niet te willen bewegen tot resolute stappen. Zij neemt zelfs een contrasterend standpunt in getuige de publiek gedane uitspraak van haar bestuursvoorzitter over een fusie a la CPA!

Tijd voor de ontknoping

Het accountantsdebat biedt de verschillende belangenverenigingen van financials de uitzonderlijke kans om de positie van de controller in het toezicht op en het bestuur van ondernemingen publiekelijk te (her)bevestigen. Men neme de lessen van de docenten ter harte en toont de benodigde 'dapperheid'.

Maar wel in de wetenschap dat men op registercontrollers niet meer hoeft te rekenen.

